

ENGİNAR YETİŞTİRİCİLİĞİ

Enginar toprak altı gövdesi çok yıllık, toprak üstü organları tek yıllık olan baş ve yapraklarından çeşitli şekillerde faydalanılan bir sebze türüdür. Kökleri üzerindeki tomurcuklarda her yıl sürgünler oluşur. Üretimde kullanılan bu sürgünlere piç denir. Son yıllarda yapılan ıslah çalışması neticesinde tohumla da üretim yapılmaya başlanmıştır.

Enginarın yenilen kısmı açmamış çiçeklerinin geniş ve etli çiçek tablası ile brakte adını verdiğimiz enginar başındaki yapraklarının etli dip kısımlarıdır. Enginarın içeriğinde A ve C vitaminlerinin yanında kalsiyum, potasyum, demir, manganez ve fosfor gibi çeşitli mineralleri orta seviyede bulunduran bir sebzedir. Ülkemizdeki üretimi Ege ve Marmara bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Marmara bölgesinde Bayrampaşa, Ege ve Akdeniz bölgelerinde ise; Sakız çeşitleri yaygın olarak yetiştirilmektedir. Enginar çok yıllık bir sebze olduğundan enginar plantasyonları buldukları yerde 10 ila 15 yıl kalabilir. Ancak üçüncü ve dördüncü yıldan sonra ekonomik verim düşüğünden plantasyonların yenilenmesi uygun olur.

İKLİM İSTEĞİ

Ilık iklim sebzesidir. -5, -6 0C'lerden daha düşük sıcaklıklarda toprak üstü kısımları kısmen donar. Sıcak ve kuru havalar başların açılmasına ve kalitesinin düşmesine neden olur. En iyi ürün havaları bulutlu ve serin olduğu dönemlerde alınır.

TOPRAK İSTEKLERİ VE GÜBRELEME

Enginar toprak istekleri seçici bir bitki değildir. Fakat derin, tınlı-kumlu toprakları tercih eder. Toprak iyi drene edilmiş ve kullanabilir su kapasitesine sahip olmalıdır. En uygun gübreleme toprak tahlili sonuçlarına göre yapılan gübrelemedir. Enginar çok yıllık bitki olduğundan her yıl ilkbahar ve sonbaharda sürgün temizliği sırasında tahlil sonuçlarına göre ticaret gübrelere ve ocaklara birer kürek çiftlik gübresi verilir, bitkilerin boğazları doldurulur.

Çiftlik gübresi ile fosforlu ve potasyumlu gübrelerin tamamı dikimden önce verilirken, azotlu gübreler üç seferde verilmelidir. Birinci kısım dikimde, ikincisi ilk başlar görülünce, üçüncü kısmı ise; uyandırma sulaması döneminde verilmelidir.

YETİŞTİRME TEKNİĞİ

Enginarlar genel olarak 3 şekilde üretilir.

1-Piçlerle üretme: Ana kütükte bulunan meme denilen gözlerden sürmüş fidelerin ayrılıp dikilmesi ile olur. Her kökten orta 15-20 piç sürebilir. 25-40 cm uzunluğundaki piçler dikime uygundur. Ancak kökten ayrılırken köklü ayrılmasına dikkat edilmeli, bunların tepeleri kesilerek dikilmelidir.

2-Memelerle üretme: Göz içeren kök parçaları ile üretim şeklidir. Yaşlı bitkilerden alınan çapı 5-7.5cm uzunluğu en az 15cm olan kök parçaları alınarak dikilir.

3-Tohumla Üretim: İçine harç konmuş tüplere 2-3 adet tohum ekilir. Can suyu verilir. Tohumdan çıkan fideler hazırlanan ocaklara dikilir.

DİKİM VE BAKIM İŞLERİ

Yeni kurulacak Enginar plantasyonlarında dikimden önce toprak derin sürülmeli ve gübrenelidir. Derin sürümden sonra diskaro ve tırmık çekilerek toprak dikime hazır duruma getirilmelidir. Dikim genellikle Akdeniz ve Ege bölgesinde Ekim – Kasım aylarında, Marmara bölgesinde ise Mart – Nisan aylarında yapılır. En uygun dikim masuraları üzerine sıra arası ve üzeri 1x1 m mesafe ile yapılır. Enginar çok yıllık bir bitki olduğundan her yıl ilk ve sonbaharda bitkilerin dipleri açılır. Kuvvetli 1 ila 2 sürgün bırakılır. Diğer sürgünler köklü olarak gövdeden kesilerek alınır. Her enginar bitkisinden dikimde kullanılacak nitelikte 6-10 adet sürgün elde edilir. Sonbahar ve ilkbahardaki sürgün temizliği sırasında ; bitkilerin arası çapalanır, yabancı ot temizliği yapılır. Başların büyümesi ve kalite açısından sulama önemlidir. Gelişme devresinde yağış yeterli değilse sulanmalıdır.

HASAT VE VERİM

Enginar hasat, başlar normal büyüklüğünü aldığı ancak braktelerin açılmadığı dönemde yapılmalıdır. Hasat gecikirse brakteler açılır, çiçek tablası lifli bir yapı kazanarak Pazar

değerini kaybeder.Hasat olgunluğuna gelen başlar 5 ila 10 cm uzunluğunda sapları ile hasat edilmelidir. Enginar da başların hasadından sonra bitkinin dal ve yaprakları kurur ve bitki dinlenme dönemine girer, bu dönemde hiçbir işlem yapılmaz. Bölgelere göre değişmekle beraber Temmuz Ağustos aylarında uyandırma sulaması yapılır.Enginar ürününün en fazla olduğu yıllar 3.ve 4.yıllardır. bu nedenle 4. ve 5. yıllardan sonra plantasyonun yenilenmesi önerilmektedir. Bitki başına meyve sayısı 3-4 arasında değişmektedir.

ENGİNAR HASTALIK VE ZARARLILARI

Enginar Yaş Çürüklük Hastalığı : Enginarın baş bağlamaya başladığı dönemde yağmur, soğuk veya doludan sonra başlangıçta enginar çiçek goncasındaki yaprak kısmının siyahlaşıp çürümesi şeklinde kendini belli eder,gelişme yavaşladığından başlar küçülür. Esas zararını ekonomik önem taşıyan çiçek tomurcuğunda yaptığından büyük kayıplara neden olur. Hastalığa dayanıklı çeşit kullanılmalı ve enginarların erken uyandırılmasından kaçınılmalıdır.Bulaşık tarlalarda üretimden vazgeçilmelidir.Kimyasal mücadelesi yoktur.

Enginar Kurdu : Larvalar enginar kökleri içinde galeri açarak beslenir. İçinde buldukları gözün kurummasına ve köklerin içinin oyularak çürümesine neden olurlar.İçi oyulan,gözleri körelen bitki kökü bir süre sonra çürür. Zararlı, üründe 5-7 yıllık bir ürün kaybına neden olabilir.Ağustos ayı içinde veya Eylül başında bitkiler sulanarak uyandırma işleminden sonra ilaçlamaya geçilmelidir.